

לאמר, והנה מתן התורה, הרי ה' בקולות וברקקים וכו' (שהי' ומדליקים בזה רבותינו נשיאנו, מהלך הרעש הגדול (שהי' צ"ל קולות וברקקים כו'), להלכי לכאורה הענינים שבשעה"ד הם ענינים פשוטים, וא"כ מדוע ה' צ"ל בקולות וברקקים ונאמה ביראה ברתה ובדיעו' כדי שהדברים יתקבלו ויתקיימו בישראל. והגם שנת"ל, שבשעה"ד נכללו כל הענינים שבתורה עד מה זה היה קולות וברקקים כו', מ"מ הרי אין מקרא יוצא מיד פשוטיו, ובפשוטו של מקרא היו הקולות והלפידים וכו', בפשוט קשורים עם הדברים שנאמרו בפשוטם, שהם עשה"ד לפירוש הפשוט, דברי פשוטים לכאורה (כנ"ל). והנה לכאורה אפשר להסביר זה באופן אחר, דמכיון שבשעה"ד נכללו כל הענינים העתידיים שבתורה, הרי כדי שילמוד התורה בדרות הבאים יהי' באימה ביראה ברתה ובדיעו' לפיכך הוצרך להיות גם אז ענינים שלמעלה מן הטבע, קולות וברקקים כו', כדי שאל"כ (איניפלאנצן) בישראל את ענין האימה ויראה כו', ופ"ל משביל העתיד, אלא בשביל הזמן ההוא והמצב ההוא, היינו דנוסף על פעולתם לחם עוז ותוקף ואור וחיות לדברת הבאים, הרי לכל לראש עיקרם ה' בשביל הזמן ההוא, וא"כ אי"מ והרי היו דברים פשוטים לכאורה כנ"ל.

אך נקודה הביאור בכל זה, דהנה מתן התורה הי' אחרי העבודה וספירת העומר, ולפני"ד, אחרי היציאה ממצרים, ולפני"ד הגלות במצרים שהי' בעבודה קשה בחומר וכלבנים גו"ס. וכ"כ שהי' בזמן, שמ"ח ה' אחרי הקדמת עבודת פרך דגלות ומצרים, כן הוא גם בפעולת התורה, ודבר שדברי התורה יתקבלו וישעלו פעולתם כדורש, צ"ל בהקדמת העבודה דאחכפ"א ואתחפכ"א. וזהו הטעם על מ"ש בהוציאן לבנו ורגילותו ולהתגבר על שבע רוגילותו וכו', עד שנא לאתכפ"א ויתירה מזו אתחפכ"א. וזהו הטעם על מ"ש בהוציאן את העם ממצרים תעבדו את האלקים על הנה הזה, לפי שקבלת התורה היא דוקא ע"י הקדמת היציאה ממצרים ונגבולים היינו גם ממצרי הנה"ב וגם ממצרי הנפש האלקית, וגם ממצרי - הנה"א -

- 14 יחרו יט, יח-יט. 15 לקו"ח שם (הי"ל בהע' 10).
- ובכ"מ. 16 ברכות כב, א. 17 שבת סג, א. 18 שמות א, יד. 19 שם ג, יב.

הנחת ה' בלתי מוגה

בס"ד. אור ליום ה', י"ב סיון ה' תשמ"ב. הנתת ה' בלתי מוגה וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, ומדייק בזה כ"כ מו"ח אדמו"ר [ב"ה] זה (זשנת תרצ"ט) 2 שבא בהמשך למאמר ד"ה ועבד דוד מלך עליהם, בלה"ק באהדית, מדוע נאמר כאן שם אלקים שהוא מדה הדין והצמזום. ובפ"ט שבמתן תורה נכלל כל הענינים שבהם מדה וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחוש, ויתר על כן, דבמ"ח ניתנה גם חרות של משיח שעלי' נאמר, וישקני מנשקות פיהו כפרש"י סוד טעמי' ומסתר צפונותיו, דאף שנאמר בה"כ תורה מאתי תצ"ל ואי' במדרש תורה חדשה מאתי תצ"ל תורה מאתי תצ"ל, הרי ידוע פתום רבותינו נשיאנו, שמ"ח לא יהי' עוד פספס, וכל הענינים שבתורה ניתנו במ"ח, ובמ"ח מותר מדוע נאמר כאן שבגילויים דמ"ח, ולפי זה צד"ל ביאר ביומ"ר מדוע נאמר רז"ל שם אלקים, מדה הדין והצמזום. ועוד, דה"פ מאמר רז"ל אסתכל באוריהי' וברא עלמא, מוכן, דכ"כ שהי' אז גילוי הכי נעלה בתורה הי' עדין גם בעולם, שכל עניני תעולם היו בתכלית ההתחבנות והשילמות הכי גזולה, ומדוע נאמר כאן שם אלקים שמורה על ענין הצמזום. גם דוע הדיוק בפסוק זה בלקו"ח לרבינו הזקן (ובדרוש) רבותינו נשיאנו ממלאי מקומו (מה שנאמר כאן הדברים האלה, דאלה מורה על גילוי הדבר, ולכאורה מאי קמ"ל שהם הדברים האלה, ולפי פשוטו של מקרא, גם אם לא הי' נאמר, לכאורה, תיבת האלה, גם אז הי' מוכן ללמד דברים הנכונה, וא"כ הי' לו לומר וידבר אלקים את כל הדברים, לאמר אנכי ה' אלקיך גו' וכל אשר לרעך. גם דוע נאמר כאן תי"ל לאמר, דבכל מקומי פירוש תיבת לאמר הוא לאמר לאתרים, היינו שהדבר נאמר לאחד על מנת שיאמר לצולתו, משא"כ כאן בשעת מ"ח הרי הי' כאן כל ישראל, וגם כל הנשמות העתידות לבוא, ושהיו לפניו כולם עמדת במעמד ה' סיני ושמעו מפי הקב"ה את הדברים האלה, וא"כ מדוע כתיב - לאמר. -

- 1) יחרו כ, א. 2) מה"מ תרצ"ט ע' 202. 3) ראה ב"ר רפ"י"ד. דה"א סד, ב. ובכ"מ. 4) ראה מגילה יט, ב. ובהנמנן בלקו"ח ח"ז ע' 207. 5) שה"ש א, ב. 6) ישעי' נא, ד.
- 7) ראה ויק"ר פ"ג, ג. 8) חרס"ו ע' כג. תקמו. תער"ב ח"א ע' שסו. מה"מ תשי"ט ע' 57. 9) דה"א קסא, א. וראה ב"ר בתחילתו. 10) במדבר סו, ג. 11) תו"א יחרו סז, ב. לקו"ח שה"ש מ, ב. וראה לקו"ח ח"ז ע' 119. 12) ראה לקו"ח שם. ושי"ט. 13) שמו"ר פכ"ה, ו. ובכ"מ (נמנן בלקו"ח שם).

הנחת ה' בלתי מוגה

האדם, שהעבודה צ"ל באופן שירר ממדינתו, ודוקא על ידי זה הו
 דוקא, היינו הי"לדה בדברים פשוטים, דהמקיי"ה היו דברים פשוטים
 אלה (עשה"ד) הוא משום שכל נצטרף ע"י העמדתו ומתחת ית'
 שתי' בגילוי בשעת מ"ח (כפי ששייך ענין הגילוי בעצומה),
 ועד שאנא נפשי כתביה יהבתי³⁵, שהכניס עצמותו ומתחת בתורה
 לכל ישראל בכל מקום ובכל זמן, וכל הקורא ושונה הקריה
 קורא ושונה כנגדו³⁴, ולא רק הקריה שהם דרגות ושמות, קדוש
 וברור³⁵, אלא עצומה ממש קורא ושונה כנגדו, ולפיכך מה
 להלן (בשעת מ"ח) באימה ביראה כו' אף כאן כו'.

והנה מטעם זה, נאמרה כאן תיבת אמרה, לומר לך, שניתנה לכל
 אתה מישראל הרשות והיכולת וכל המצטרף שיהי' אצל
 תצן לשוני אמרת³⁷, שילמד את כל דברי התורה שנסארו
 מסיני³⁸, דכש שבפעם הראשונה הי' וידבר אלקים את כל הדברים
 האלה, פ"ר יש בכחו של כל אחד מישראל, שיימשך בעולם הזה
 התחתון שאין תחתון למטה ממנו, ואדרבה, דוקא בעולם הזה
 לא בשמים היא³⁶, ונתינה דוקא במקום שלמצרים ירדתם כו'³⁹,
 הרי שם פועל שיהי' הוצאתיך מארץ מצרים. ועי"ז נמשך בתי'
אנכי ובאופן דהרי', ועד שנמשך באופן דאלק"ך, כתר והיותך,
 היינו שהוא בעל הכחות כולם (כדפי' בשו"ק⁴⁰) כולל הכח הנכ
 תחתון, כח המעשה. ואדרבה, המצשה הוא העיקר, כמבואר
 בהדרושים שלפניו⁴². ומטעם זה הי' עשה"ד דברים פשוטים דוקא,
 לא אפע"כ הי' בדעש גלגול עד שצפור לא צווה עוף לא פרח שור
 לא געה וכו'⁴³, ביטול בתכלית השלימות, ומכל"ד הרחות הי'
 הקול יוצא אנכי ולא יהי' להי' ועי"ז זה נמשך, כנ"ל,
 בעבודת כל אחד, שמשום זה נאמר לאמר, ועד שזהו בגילוי
 אצלו, ומשום זה נאמר כאן הדברים האלה, דאף שלע"ע אינו
 רואה זה בעיניו בש"ר, מ"מ כבר הי' לעולמים מעי"ן זה בשעת
 - מ"ח -

- (32) ראה לקו"ח הני"ל בהע' 10. (33) שבת קד, א.
- (34) תרא"ר רפ"י"ח. (35) ראה לקו"ח תזריע כב, ב ואילך.
- (36) ראה תו"א - הני"ל בהע' 11. (37) תהלים קי"ט, קע"ב.
- (38) ראה ב"מ נט, ב. (39) שבת פח, ב ואילך. (40) או"ח סי'
 ה. וראה גם שו"ע אדה"ז שם. (41) אבות פ"א מי"ז.
- (42) ד"ה ועבדי דוד דאור לערב הגה"ש ודיו"ם ב' דחגה"ש.
- (43) שמו"ר ספכ"ש. (44) שם פ"ה, ט. תנחומא שמות כה. וראה
 תניא פל"ר.

תנחת ה"ת בלתי מוגה

הנ"ה כפי שהיא בשרשה ומקורבה, ודוקא אז אפי"ל תעבדון את
 האלקים על ההר הזה בתכלית השלימות.
 והנה מכיון שכן הי' ביוצאי מצרים כפשוטו, שקבלת התורה
 שלהם הייתה אחרי הקדמת גלות מצרים והיעזיאה ממצרים,
 ש"ה"י צריך לפעול אצלם שיהי' ענין ה"אצמה ויראה כו'.
 במשך כל ימי חייהם. ומטעם זה הי' מתן התורה ע"י שם אלקים
 דוקא³⁷, כדי שבני"י בשלדחתם יהיו בבהי' עונב אלקים³⁸, להפך
 את הצמזומים ונבוליים, עד שמה גופא נעשה וידבר אלקים את
 כל הדברים האלה לאמר, שמדת הגבורה נעשה בבהי' גילוי כו'.
 וכמו"ש לע"ל³⁹ ר"ל כיו"ם יאמר, שהלילה עצמו מאיר. שיהו

נוסף על ענין יתרון האור מן החושך ויתרון התקנה מן
 הסבלות⁴⁰, הרי נוסף לה ישנו ענין נעלה יותר שהלילה עצמו
 מאיר, ע"ד מה שדודנות עצמם נעשין זכיות ממשי⁴¹. וזהו ענין
 וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, דאף שהוא ע"י שם
 אלקים ובאופן של דיבור שהוא לשון קשה⁴², הרי אה"כ נעשה
 לאמר, אמירה לשון רכה⁴³, עד שהוא גילוי שלם ובתכלית
 השלימות, ובאופן דידוד הוי', על הר סיני⁴⁴, ככבודו ובעצמו
 (עם כל הדרגות המכונים בתוארים אלו), עד לעצמותו ומתחת
 ממש. וכמו שאומרים בשיעור תהלים של יום י"ב כסיון,
 בזמור ההירוע המכונים בתוארים אלו), הם סיני בקודש⁴⁵, ואיחא
 רכב אלקים לבתרים אלפי שונאן אד', הם סיני בקודש⁴⁶, ואיחא
 בגמרא⁴⁷ שבמ"ה ירד הקב"ה בעצמו (עצומה) עם פמליא של מעלה
 (אלפי שונאן). וכך הוא בלימוד התורה של כל אחד מישראל,
 שהקב"ה קורא ושונה כנגדו, ומה להלן כו' אף כאן כו'.

והנה מה"ל מובן, שכוונת הירידה למצרים לתחתילה הייתה
 בשביל בעל"ש של ידה, כדי שבהוציאן את העם גו'
 תעבדון את האלקים על ההר הזה, וזהו מה שירוד ירדנו⁴⁸
 כדי שיהי' ואנכי אעלן גם עלהמ, עד להגילוי דאנכי הוי'
 אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים⁴⁹. ומזה מובן גם בעבודת
 - האדם -

- (20) ראה סה"מ חרצ"ש הני"ל בריש המאמר - ע' 208. לקו"ח
 הני"ל בהע' 10. (21) לשון הפסוק - מלאכי ג, יח. (22) תהלים
 קל"ט, יב. (23) תניא פ"ז - ע"פ יומא פו, ב. (24) ראה מכות
 י"א, ז"ג קל"ג, א. (25) ראה שם. (26) יתרו י"ט, י"ט.
- (27) תהלים סח, יח. (28) שמו"ר פכ"ש, ב. ובכ"מ. (29) מקץ
 מג, כ. (30) ויגש מו, ד. וראה תו"א שמות מט, א.
- (31) יתרו כ, ב.

תנחת ה"ת בלתי מוגה

ביאור כיצד שייך בהם עניין הגילוי וזמנה ענינו. אבל העניין הוא כר (איז דאך אזוי) משום שכן נאמר בתורה אמת בדין ונפירושו ונגילוי.

וכן תהי' לנו ע"ן מעשינו ועבודתנו במשך שנת אלפי שנין דהוי' עלמא, ובמיוחד בעקבתא ומשיחא, שאז צריכים להפך את החושך הכפול והמכופל, הרי' א' לכל בני' יהי' אור כמשובטם, ותורה אור⁵⁵, ונגדול ליימוד שמביא לרזי מעש⁵⁴, נר מצבות⁵⁵, ע"י המאור שנתורה שהיא פנימיות התורה⁵⁵, ובפרט שבמעשנו ועבודתנו, ישנה הנקודה הפנימית והפצת המעיונות חוצה, הרי' ע"ז קאח, מר דא מלכא משיחא, בגאולה האמתית והשלמה באופן דאחישנה⁵⁶, וארו עם ענני שמיי⁵⁷, בנענינו בזקנתנו גו' בננינו ובנבנותנו⁵⁸, קהל נגדלו⁵⁹, וחד עם ההכנה לחידוש תורת מאתי תצא ע"י שלמות התורה בימי הגלות

נאחזקנו, לארץ טובה ורחבה, ארץ ישראל (שלימותה) וגם רחבה. כפי ירחיב ה' את גבול⁶⁰, וגם ארץ קיני קניזי וקדמוני⁶¹. וזה קשור עם עבודת האדם, כביאר כ"ק אדמו"ר האמצעי⁶² דנוסף על כייבשו' המדות ברוחניות יחד עם כייבוש ארץ ז' האומות כפשוטה, ישנה גם ענין ג' המוחין, ארץ קיני קניזי וקדמוני וזו הוא מספר שלם של עשר אומות, שהוא הכנה קרובה למנין העשרי' שיהי' לעי' ע"י משיח צדקנו⁶³, עם השיר העשירי⁶⁴ דאז יהי' שירו לה' שיר חדש⁶⁵, שעזנו⁶⁶ אז שיר גו' שר לא נאמר אלא ישירי⁶⁷, ומשה עמהם⁶⁸, במהרה ביימינו המשי, ע"י משיח צדקנו.

* -----

(53) משל ו, כג. (54) קדושינו מ, ב. (55) ראה קה"ע - ירושלמי חגיגה פ"א סה"ז. (56) ישעי' ט, כב. וראה סנהדרין ז' צח, א. (57) דניאל ד, יג. וראה סנהדרין שם. (58) בא, י, ט. (59) ירמ' לא, ח. (60) שופטים יט, ח. (61) ספרי שם. (62) בדי"ה אל אל חצר בתחילתו. (63) במדב"ר פ"ב, יא. תחומא תשא ט. (64) מכילתא בשלח טו, א. (65) תהלים צו, א. צח, א. קמט, א. ועוד. וראה יהל אור ע' תרצט ואילך וכו"מ. (66) בשלח שם. (67) סנהדרין ז' צא, ב. (68) יומא ה, ב.

הנחת הת' בלתי מוגה

ויהי' לעיל שאז יהי' עיקר השכר⁴⁵ ובפרט לאח"ז משיח' תורה חדשה מאתי שאל', חידוש תורה, דאף שכל התורה כולה כבר נישתנה, מ"מ יהיו פירושים ונגילויים ואורות והמשכות חדשים בתורה⁴⁶.

וזתו מ"ש⁴⁷ לע"ל ועבדי דוד מלך עליהם ורועה אחד יהי' לכולם גו', ומשנה נלמד דרכים חדשות בעבודת ה' ובלימוד התורה. והתחידוש הוא משום שעד אז הי' זה בעולם מצרים, בחומר דא ק"ו ובלבדים דא ליבון הלכתא (כמבואר בתו"א במחלת ספר ואלה שמות בני ישראל הנאים מצרימה⁴⁸), ה"ז הכנה קרובה ללימוד התורה ע"י משיח צדקנו שילמד תורה את העם כולו. ולמדריק בזה (בדי"ה זה תרצ"ט)⁴⁹ איך יהי' יכוול ללמוד רבו' גדול כזה שהרי אז יהיו אלפי אלפים ורבוה רבתי' יוכל ללמוד עמהם. ומבאר בזה, שהוא משום שהלימוד יהי' בבחי' ראי', דתחילת ענינו שתופס את כל הפרטים בבח' אחת, ועוד זאת שתופס את עצם הדבר.

ועוד מעלה בראי' שאפשר לתפוס על ידה דבר גשמי הכי החתון ולא ענין הקול (אף דכתביס' רואין את הקולות, מ"מ עיקר ענין הראי' הוא בדבר גשמי), וכך הוא כללות ענין עשה"ד שהם דברים פשוטים דוקא, וקשורים עם קולות וברקים וההר עשן וכו', שהם דברים כפשוטם (דאיך מקרא יוצא מיד פשוטו), דהרי גשמיים. וזהו מה שלעיל יהי' לילה כיוס יאיר²², שהתופש עצמו יאיר. ועד שיהי' אז ב הענינים שבמשיח, מה שהוא ע"י ע"הם ומה שהוא (נעז) לכולם, דענין הרועה הוא שהוא ז' ומפרנס צאן מרעינו, וב' ענינים אלו יהיו במשיחו⁵⁰ ענין המלך שהכל בטלים אליו, ולימוד התורה שלו שהו"ע תרצ"ב שבו, דהרי התורה היא מזון כמ"ש ותרחת בתוך מעי.

וכל הענינים האלה יהיו לכולם, משום שבמשיח יהי' גילוי עצמותו ומחותו ית' שנמשך ע"י נשמת היחידה הכללית, נשמתו של משיח המלוכשט בגופו דוקא, וזהו ענין הגאולה האמתית והשלימה שיהיו נשמות בגופים דוקא, ובהם יומשכו כל הגילויים והענינים שלמעלה מכל גילוי לגמרי, עד שצריך הגילויים ויהיו כגילויי מלך גילוי לגמרי, עד שצריך

ביאור -
(45) תניא שם. (46) ראה סה"מ תרצ"ט הנ"ל (ברישי המאמר)
- ע' 208. (47) יחזקאל לז, כד. (48) מט, א (פזח"ג קנג, א). (49) נסמך לעיל ברישי המאמר. (50) יחז"ב, טו.
(51) ראה דרמ"צ קי, כ ואילך. (52) תהלים מ, ט.

הנחת הת' בלתי מוגה